

Stortingsvalgprogram Senterungdommen 2008

VEDTATT PÅ LANDSMØTET I TROMSØ DEN 8. NOVEMBER 2008

Innhold

1.0 Innledning	3
2.0 Finans og fordeling	4
3.0 Utdanning	4
3.1 Grunnskolen	4
3.2 Rådgiveren	5
3.3 Videregående skole	5
3.4 Fagskoler og folkehøyskoler	6
3.5 Høyere utdanning	7
3.6 Læreren	7
4.0 Forskning	8
4.1 Grunnforskning	8
4.2 Forskerutdanning og –rekruttering	8
4.3 Innovasjon og entrepenørskap	9
4.4 Forskning, samfunn og næringsliv	9
4.5 Internasjonalisering	9
5.0 Arbeidsmarkedet	9
5.1 Næring	10
5.2 Innovasjon og unge gründere	10
5.3 Industri	10
5.4 Marine Næringer - Fiskeri/Havbruk	11
5.5 Reiseliv	11
5.6 Landbruk	11
6.0 Samferdsel	12
7.0 Klima, energi og miljø	13
8.0 Kommunal og regional	14
9.0 Helse	15
9.1 Tannhelse	16
10.0 Kultur	16
11.0 Justis	17
12.0 Innvandring og integrering	17
12.1 Likestilling	18
13.0 Internasjonalt perspektiv	19
13.1 Forsvar og sikkerhet	19

1.0 Innledning

Norge er et av verdens beste land å bo i. Vi er en energinasjon der inntektene gir oss enorme muligheter, men også utfordringer. Vi har en godt utbygd velferdsstat, og samtidig et konkurransedyktig næringsliv.

Senterungdommen mener det er spesielt 4 utfordringer som Norge må løse:

- En bærekraftig og balansert utvikling i en globalisert verden
- Utvikling av en moderne velferdsstat som er tilpasset dagens og fremtidens utfordringer
- Opprustning og utbygging av infrastruktur i hele landet
- Norge som kompetansenasjon når oljen tar slutt

I sentrumsideologien står likeverdstanden, fellesskapstanden og forvaltningstanden sterkt. Senterungdommen vil bygge samfunnet nedenfra. Vi ønsker en radikal desentralisering av makt til et aktivt lokaldemokrati, der borgere i fellesskap utvikler samfunnet. Enkeltmennesker har rettigheter – men også plikter. Vi tror videre at samfunnet trenger å endres over tid, og betegner oss som verdikonservative. Senterungdommen ønsker en balansert utvikling i hele landet og ønsker at innbyggerne skal ha likverdig tilbud av offentlige goder uavhengig av bosted, alder, kjønn og bakgrunn.

Dette er Senterungdommens stortingsvalgprogram anno 2008, som viser hvordan vi konkretiserer våre mål og visjoner til framtidsretta løsninger på de utfordringene vi ser i Norge i dag.

Takk til:

- programkomiteen
- referansegruppa
- Natur og Ungdom, Bellona, Elevorganisasjonen, Ungdom mot EU, Helene Bank, Mental Helse Ungdom og Politiets Fellesforbund for konstruktive møter.
- alle andre som har bidratt

2.0 Finans og fordeling

Mål

- Sikre en bærekraftig økonomisk vekst i dag som ikke går på bekostning av de som kommer etter oss.
- Minske forskjellene i samfunnet, blant annet ved større fordeling gjennom skattesystemet.
- En mer balansert vekst mellom offentlig og privat sektor.
- Skattepolitikken skal være bygd på prinsippet om skatt etter evne. Fordeling skal skje gjennom skatteseddelen, og ikke gjennom avgifter

Virkelighetsbeskrivelse

De siste årene har Norges økonomi vært i sterk vekst og, vi har aldri vært rikere som nasjon. Næringslivet blomstrer, vi har ekstrem lav arbeidsledighet og lønnsveksten har vært høy. Samtidig har fordelingen mellom ulike grupper i samfunnet blitt skjevare og de rikeste disponerer større del av ressursene

Løsninger finans

- Senterungdommen vil ha en omfordeling mellom privat og offentlig sektor.
- Fjerne formueskatten på arbeidende kapital.
- Fjerne skattefradraget for renter på boliggjeld over 2 millioner kroner per person.
- Arveavgiften må trappes ytterligere ned, ved en senking av avgiftssatsene og øking av bunnfradraget.
- Styrke BSU-ordningen, slik at man kan spare maksimum 30 000 kroner i året og 200 000 kroner totalt.
- En fast dokumentavgiftssats uavhengig av eiendommens markedsverdi.
- Innføre en rentestøtteordning for førstegangsetablere, som gir 50 % skattefradrag på betalte gjeldsrenter de første 3 årene.
- Fjerne matmomsen.
- Ikke bruke mer oljepenger på drift enn handlingsregelen tilsier, men åpne for bruk av oljefondet til langsiktige investeringer som samferdsel, forskning og offentlige bygg.
- Ha forbud mot aggressiv markedsføring av forbrukslån.

Løsninger fordeling

- Legge barnetrygden til personinntekten.
- Holde barnetrygden utenom ved utregning av sosialhjelpstøtte.
- Starte en holdningskampanje for å forebygge misbruk av velferdsgoder og misbruk av skattesystemet.
- Øke minstefradraget og personfradraget med 10000 fra 2010. Beløpet justeres deretter årlig med anslått lønnsvekst.
- Øke innslagspunktet for toppskatten til 500 000 i trinn 1 og 800 000 i trinn 2 fra 2010. Beløpene justeres deretter årlig med anslått lønnsvekst.
- Øke frikortgrensa til 50 000 fra 2010.

3.0 Utdanning

Mål

- Alle skal ha lik rett til utdanning – uavhengig av sosial bakgrunn og bosted.
- Grunnskole og videregående skole skal være gratis.
- Opplæring skal gis i henhold til den enkelte elevs evner og ressurser.
- Alle skolebygg skal være i god stand.

3.1 Grunnskolen

Virkelighetsbeskrivelse

Norge er blant landene i verden som bruker mest penger på skole, men vi får ikke nok resultater ut av de kronene som blir brukt. Vi har fortsatt for mange elever som ikke har et tilfredsstillende

kunnskapsnivå når de går ut av skolen. Den norske skolen har vist at den er sterk på områder som trivsel, kunnskaper om demokrati, samarbeidsevner og gode i engelsk. Det har vært en utfordring å stille nok krav til resultatene i den norske skolen.

Løsninger

- Grunnskolen skal være gratis, samt gi alle elever tilbud om leirskoleopphold.
- Det må innføres tidligere tiltak i forhold til støtteundervisning.
- Ikke innføre heldagsskole.
- Øke lærertettheten.
- Styrke fokuset på helse i skolen ved å gi elevene frukt og grønt og mulighet til en time fysisk aktivitet i løpet av en skoledag.
- Styrke hjem-skole-samarbeidet gjennom for eksempel foreldrekurs der ansvaret til begge parter tydeliggjøres.
- Gjennomføre nasjonale prøver, men uten å offentliggjøre resultatene.
- Skolene må få nok ressurser til å kunne følge opp både elever med læreproblem og elever som trenger mer utfordringer. Innsatsen må settes inn tidlig.
- En skal i større grad benytte seg av alternative, og gjerne praktiske, læringsmetoder. Eksempel på dette kan være grønn omsorg.
- Stille krav til skoleeierne om å utarbeide en plan for opprusting av skolebygg.
- Ha valgfritt 2. fremmedspråk, hvor en åpner for alternativ med praktiske fag.
- Ha en sterk satsning på entreprenørskap gjennom hele skolegangen. Det må være et tett samarbeid mellom skole og lokalt næringsliv.
- Satse på partnerskapsavtaler mellom lokale bedrifter/næringer og skuler, hvor en inngår forpliktende samarbeid for å gi elevene større innsikt i arbeids- og næringslivsspørsmål
- Satse på å få andre yrkesgrupper inn i skolen, spesielt folk med sosialfaglig kompetanse.
- Stille krav til skolen om å lage et hjelpehefte til foreldre som har barn som sliter. Det kan for eksempel være ADHD, skrive- og lesevansker eller andre ting. Hjelpeheftet skal involvere foreldrene mer i undervisningen.

3.2 Rådgiveren

Det er viktig å fokusere på overgangen mellom barneskole og ungdomsskole og videre ungdomsskole og videregående skole. Det må etableres bedre samarbeid og elevene må gis mulighet til mest mulig kunnskap om sine valgmuligheter.

Løsninger

- Fylkeskommunene skal ha helhetlig ansvar for rådgivningstjenesten i grunnskolen og videregående.
- Profesjonaliserer rådgivningstjenesten og satse på bedre utdanning og etterutdanning av rådgivere.
- Dele rådgivningstjenesten i en faglig og en sosial del.
- Opprette regionale karrieresentra.
- Etablere "din egen rådgiver" fra 8. klasse og ut videregående, der det er hensiktsmessig.
- Gi alle 10 klassinger tilbud om en utdanningssamtale før de søker videregående skole.
- Gi alle 3 klassinger i videregående tilbud om en utdanningssamtale med rådgiver med tanke på høyere utdanning.
- Innføre rådgivningstjeneste på nett. Rådgiverne skal være tilgjengelige på internett, og besvare henvendelser fra elevene via e-post.

3.3 Videregående skole

Virkelighetsbeskrivelse

Nesten alle ungdommer i Norge begynner på videregående skole, og elever har mange valgmuligheter innen studiespesialiserende og yrkesfaglige fag. Likevalg er bortvalg den største utfordringen i den videregående skolen, i tillegg til mangel på lærlingeplasser. Innholdsmessig er kunnskapsløftet nettopp innført og det har ikke gått nok tid til å se resultatene enda.

Løsninger

- Sikre gratis skolemateriell til alle, inkludert PC, gjennom stipendordninger.
- Elever skal ha fast plass i skolestyret.
- La det være opp til fylkeskommunene å bestemme om fritt skolevalg skal innføres eller ikke.
- Hindre en utvikling i retning av kommersielle privatskoler på noen trinn i utdanningssystemet, men åpne for privatskoler med alternativ pedagogikk.
- At skolene skal være åpne for frivillige organisasjoner i og utenfor skoletiden, og etablere nettverk mellom skolen og frivillige organisasjoner.
- Næringslivet og kommunen skal være representert i samarbeidsutvalgene ved de videregående skolene.
- Styrke fagopplæringen og oppfølgingstjenesten (OT-tjenesten) for å forhindre bortvalg.
- Lærekandidatordninga må utnyttes i større grad enn i dag sånn at alle elever kan få et godkjent minimum som de kan ta med seg inn i arbeidslivet.
- Åpne for en tredje utdanningsvei i videregående som gir kompetanse på lavere nivå. Målet er at elever som ikke oppnår studie- eller yrkeskompetanse etter 5 år skal få godkjent et minimum som de kan ta med seg inn i arbeidslivet.
- Videreutvikle arbeidet med kvalitetssikring av opplæringen i skole og bedrift.
- Stille krav til skoleeierne om å utarbeide en plan for opprusting av skolebygg.
- Gi mulighet til større fleksibilitet i timetall for å gi et bredere tilbud av programfag, spesielt på mindre skoler.
- Sørge for at videregående skoler har en internasjonal strategi som muliggjør samarbeid og utveksling for elevene.
- Mer fleksibel opplæring på yrkesfag som kombinerer teori og praksis på en sterkere måte enn i dag.
- Mer praksis på yrkesfag
- Vitalisere sidemålsundervisninga, ved å bruke sidemålet også i andre fag.
- Øke borteboerstipendet og reisestipendet
- Det må settes inn sterkere tiltak for å hindre frafall i den videregående skole. Det kan gjøres gjennom bedre registreringssystem for fravær, tettere oppfølging fra lærer og helsesøster og en spesiell oppfølging av de som bor på hybel.

3.4 Fagskoler og folkehøyskoler

Virkelighetsbeskrivelse

Fagskoler og folkehøyskoler utfyller på hver sin måte det norske utdanningssystemet. Faglig og sosial utvikling er kvaliteter ved disse skolene som fortjener økt fokus fra myndighetene.

Løsninger

- Gi fagskolene forutsigbare økonomiske rammer som gjør at de kan møte endringer i etterspørselen etter fagutdanna arbeidskraft.
- Skape arenaer der næringsliv, organisasjoner og fagskoler kan møtes for å utvikle nye linjetilbud.
- Sikre driftstilskuddet til folkehøyskolene.
- Styrke stipendordninga for elever på folkehøyskoler.
- Folkehøyskole må fortsatt gi poeng for opptak til videre studier.

Lærlingen

Løsninger

- Arbeide for helhetlige handlingsplaner for lærlinger.
- Øke lærlingetilskuddet til bedrifter, slik at det blir mer attraktivt å ta imot lærlinger.
- At det etableres regionale lærlingstilskudd innen enkelte fag.
- Ha egne lærlingansvarlig ved de videregående skolene.
- Etablere "bedriftsnettverk" for læreplassformidling.
- Fjerne arbeidsgiveravgiften på lærlinger.
- Innføre en minimumslønn for lærlinger slik at alle lærlinger er garantert en verdig lønn.
- Gi lærlinger rabatt på kollektivtransport på linje med elever.

- Ha krav om at alle bedrifter som vinner anbud i fylkeskommunen skal ha lærlinger.
- Gi alle som har avlagt fagprøve/svenneprøve rett til å ta ekstra år for å oppnå studiekompetanse
- Gi lærlinger tilbud om utvekslingsopphold i løpet av læretida.
- Kommunene skal ha krav om minst 1 lærling per 1000 innbygger.

3.5 Høyere utdanning

Virkelighetsbeskrivelse

Kvalitetsreformen ble gjennomført i høyere utdanning fra studieåret 2003, men evalueringa fra 2007 viser at flere av målene fortsatt ikke er nådd. For eksempel har ikke studentene blitt heltidsstudenter slik som reformen la opp til. Videre må framtidens ansvarsfordeling mellom universitetene og høgskolene avklares og hvilken struktur en ønsker. En annen utfordring er internasjonalisering og det vil være viktig å legge til rette for økt grad av internasjonalt samarbeid, gjennom utveksling av studenter og forskere.

Løsninger

- Øke utvekslingen av studenter og forelesere. Øke antallet kvotestudenter fra utviklingsland til Norge, og la dem av språkhensyn få ett år ekstra i forhold til normert studietid.
- Universitetene skal ha hovedansvar for grunnforskning og forskerutdanning, mens høgskolene har ansvar for de store viktige gruppene av profesjonsutdanninger og regional næringsutvikling.
- At universiteter og høgskoler skal samarbeide i regionale nettverk framfor å slås sammen til større enheter.
- Økt satsing på forskning ved institusjonene.
- Øke satsingen på miljøteknologi.
- At det i høyere grad skal tilrettelegges for praksis i studieløpet og samarbeid med arbeidslivet.
- Generell studiekompetanse og relevant realkompetanse er minimumskravet for inntak til høyere utdanning.
- Gjeninnføre krav om to sensorer, en skal være ekstern.
- At vitenskapelig ansatte i universitets- og høgskolesektoren skal ha krav om pedagogisk kompetanse.
- Øke andelen av basisbevilgning til institusjonene.
- Gå mot bruk av obligatorisk frammøte i ikke-kliniske fag.
- Styrke bruken av digitale læremidler innenfor høgere utdanning, inkludert fjernundervisning og etterutdanning.
- Øke tilgangen på studentboliger på stedene hvor dekningsgraden er minst.
- At alle studenter skal ha tilgang på en helhetlig helsetjeneste i regi av den lokale studentsamskipnaden.
- At ingen skal betale tilbake mer til Statens lånekasse for utdanning enn de har lånt. Det betyr at lån fra Statens Lånekasse ikke skal belastes med renter, men indeksreguleres.
- At studenter skal få studielån og stipend i alle 11 studiemånedene framfor dagens 10.
- Stipendandelen økes til 50 %.
- inntektsgrensen for studenter må heves til minst 200 000, slik at inntjening inntil denne grensen ikke vil påvirke forhold mellom lån og stipend.
- Fjerne formuetaket.
- Alle studenter skal behandles likeverdig med hensyn til studentrabatt, uavhengig av alder og studiested.
- Alle studenter skal få dekket en hjemreise i løpet av semesteret.

3.6 Læreren

Løsninger

- Utvide praksistiden for studentene og krav om faglig fordypning i basisfagene for undervisning på ungdomstrinnet.
- Sette krav til lærere om relevant etterutdanning/videreutdanning eller praksis hos relevante institusjoner/bedrifter/organisasjoner til det beste for elevenes læring.

- Sikre gode ordninger for faghospitering mellom grunnskole, videregående og høyere utdanning.
- Ha tett oppfølging og gjennomføre intervjuer i første halvår av lærerutdanningen for å evaluere personlig egnethet.
- Gjøre det mulig å innføre åremål for lærerstillinger.
- De som underviser på læreskolen bør være ute i skolen med jevne mellomrom slik at de er oppdatert på hva som skjer i skolen.
- Krav om minst 4 i norsk, matte og engelsk for å komme inn på lærerhøgskolen.

4.0 Forskning

Virkelighetsbeskrivelse

Kunnskap er det fremste fundamentet for utvikling av sivilisasjon, kultur, samfunn og næringsliv. Grunnleggende, langsiktig kunnskapsoppbygging krever en fri, uavhengig og kritisk forskning.

Kontakt mellom forskningsmiljøene og samfunnet ellers er avgjørende for å sikre praktisk bruk av forskningsresultater i næringsutvikling og forvaltning. Formidling av forskningsresultater bidrar også til en mer opplyst samfunnsdebatt. Forskning reiser også etiske problemstillinger. Etiske vurderinger må derfor integreres, særlig i forskning som berører liv, helse og miljø.

Det offentlige har et særlig ansvar for å ivareta grunnforskningens kår og sikre forskerens frihet. Grunnforskning gir de teoretiske gjennombruddene, som senere danner grunnlag for anvendt forskning, utviklingsarbeid og kommersialisering. Det er viktig å sikre den frie forskningens kår ved universiteter og høgskoler, uavhengig av mer tilfeldige svingninger i studenttallet.

Å kommersialisere forskning og utvikling vil i framtida bli stadig viktigere for næringsutvikling og arbeidsplasser i Norge. Omfanget av og kvaliteten på vår egen forskning og utvikling vil ha stor betydning for konkurranseevnen.

Vekstpotensialet innenfor anvendt forskning ligger i dag i størst grad innom tverrfaglig forskning. Verdiskapingen fra forsknings- og utviklingsarbeid vil vel så ofte skje ved kombinasjon av kunnskap fra flere fagfelt som ved dybdekunnskap på enkelte snevre felt.

Internasjonalt forskningssamarbeid er viktig for å videreutvikle norsk forskning på høyt nivå. Norge deltar aktivt i internasjonalt samarbeid gjennom ulike utvekslingsprogrammer og forskningsprogrammer. Det er viktig å utvikle dette samarbeidet både med EU og andre, og utnytte de positive mulighetene dette kan gi.

4.1 Grunnforskning

Løsninger

- Øke bevilgningene vitenskapelig utstyr, men samtidig kreve bedre samarbeid om bruk av utstyr på tvers av forskningsinstitusjonene.
- Etablere utstyrordning hvor flere utdanningsinstitusjoner kan gå sammen om felles utstyr.
- Utvikle nye kriterier for måling av publikasjoner som tar mer hensyn til kvaliteten av publikasjonen gjennom siteringer og uttelling som tidsskriftsredaktør.
- Ha langt bedre ordninger som støtter opp om samarbeid mellom institusjoner.
- Bevare ordningen med Senter For for Fremragende Forskning (SFF).
- Innføre et tredje publiseringsnivå for vitenskapelige tidsskrifter, for å belønne forskere som publiseres i ypperste verdensklasse.

4.2 Forskerutdanning og –rekruttering

Løsninger

- Ha flere stipendiatstillinger med tilstrekkelig driftsmidler og tilgang på god veiledning.
- At det bør settes krav om at hovedveileder for doktorgradskandidater selv er aktiv forsker. Dvs. at man har publisert vitenskapelige arbeider i løpet av de siste fem år.
- Ha flere post-doc stillinger for å beholde kompetansen innenfor det aktuelle miljø.

- Legge til rette for at forskerstillinger ved utdanningsinstitusjonene blir enklere å kombinere med familie, noe som også vil bedre kjønnsbalansen.
- Sikre konkurransedyktige karriereveier etter endt forskerutdanning.
- Likestille stipendiater med andre arbeidstakere med hensyn til sosiale rettigheter ved arbeidsledighet.
- At satsingen på teknologi, realfag, og økonomi skal gi utslag i fordelingen av stipendiatstillinger på disse områdene.
- Arbeide for å beholde flere forskere i Norge etter endt doktorgrad.

4.3 Innovasjon og entrepenørskap

Løsninger

- Tørre å satse ekstra på helt unike forskningsområder som kan hevde seg globalt.
- Bevare ordningen med Senter for Forskningsbasert Innovasjon (SFI).
- Gjennom videreutvikling av Skattefunn-ordningen stimulere til mer forskning i og i regi av næringslivet.
- Satse mer bevisst på forskning innen næringer med stort verdiskapingspotensial.
- Styrke forsknings- og utviklingsaktiviteten på regionalt nivå, blant annet for å støtte opp om lokalt næringsliv.

4.4 Forskning, samfunn og næringsliv

Løsninger

- Styrke forskningsformidlingen for å få økt rekruttering, synlighet, tilgjengelighet og debatt rundt forskningen.
- Understreke at de forskningsetiske problemstillingene skal få nødvendig oppmerksomhet framover, samtidig som forskningens frihet skal ivaretas.
- At miljø må være en hovedprioritering innen forskning.
- Legge press på det private næringsliv for å få dem med på finansieringen av forskning innen olje, gass, CO2-fangst og fornybar energi.

4.5 Internasjonalisering

Løsninger

- Bedre utvekslingen av forskere og utvikling av forskernettverk både i Norge og internasjonalt, og styrke de tverrfaglige forskningsmiljøene.
- Etablere finansieringsordninger som fremmer forskningssamarbeidet med spesielt viktige forskningsnasjoner og som fremmer forskermobilitet.
- Styrke forskning og forskningssamarbeid som fokuserer på internasjonal fattigdomsbekjempelse, demokratisering, utvikling og menneskerettigheter.
- Utvikle tiltak som gjør norsk forskning og Norge mer attraktivt for kunnskapsintensive bedrifter fra andre land.
- Øke norsk innsats i internasjonale fora der forskningspolitikken og -strategien utformes slik som EUs rammeprogrammer.
- Hente inn mer internasjonal kompetanse på områder der Norge er i førerretet, og på områder hvor en ligger etter.

5.0 Arbeidsmarkedet

Virkelighetsbeskrivelse

Norge har til tross for et strengt oppsigelsesvern et forholdsvis fleksibelt arbeidsmarked og et konkurransedyktig næringsliv. Utfordringene vil komme i årene fremover når vi stadig blir færre arbeidere per pensjonist. Derfor er det viktig at flest mulig kommer ut i arbeid, både for å skape skatteinntekter til staten, men og for å redusere trygdebudsjettene.

Løsninger

- AFP-ordningen må tilpasses det nye pensjonssystemet sånn at det skal lønne seg og arbeide, samtidig må de som har behov for det kunne gå av før pensjonsalderen er nådd.
- Ha en offensiv seniorpolitikk, slik at ansatte over 60 står i arbeid lenger.
- Halvere arbeidsgiveravgiften for ansatte over 55 år og funksjonshemmede.
- Likestille turnusarbeid med skiftarbeid
- jobbe for å fjerne ufrivillig deltid, blant annet i helsesektoren.
- Sørge for universell utforming, slik at det blir lettere for arbeidstakere med funksjonshemninger å jobbe.
- Jobbe for at flere virksomheter blir IA-virksomhet (inkluderende arbeidsliv).

5.1 Næring

Mål

- En aktiv næringspolitikk er viktig for å få et levende samfunn i hele landet.
- Sterk og stabil satsning på FoU.
- Øke Norges kompetanse innenfor næringer der Norge har fortrinn.

5.2 Innovasjon og unge gründere

Å etablere seg i markedet krever stor kunnskap og "stå på- vilje". Skjemaveldet for nyoppstartede bedrifter er høyt og mange kreative gründere går tapt allerede i en tidlig fase.

Løsninger

- Øke støtten til næringsutvikling.
- Gjennomføre en betydelig forenkling i lover, regelverk og støtteordninger.
- Pensjons-, trygd-, og sosiale rettigheter for selvstendig næringsdrivende må likestilles med andre yrkesgrupper.
- Sikre finansiering til "Ungt entrepenørskap" og elevbedrifter.
- Fjerne etableringsgebyr for etablerere under 30 år.
- Øke samhandlingen mellom kommuner, det lokale næringslivet og Innovasjon Norge gjennom å desentralisere Innovasjon Norge sine distriktkontorer.
- Se på muligheten til å øke avskrivingsattsene for nyetablerte bedrifter med store investeringskostnader.
- Gjøre det lettere å få tilgang på risikovillig kapital, blant annet gjennom såkornfond i distriktene.

5.3 Industri

Norsk industri er verdens mest miljøvennlige, siden den i hovedsak benytter vannkraft og ikke kullkraft. Senterungdommen mener vi er nødt til å ta vare på og videreutvikle vår industri med fokus på å utvikle ny teknologi og miljøvennlige løsninger som kan overføres til andre land.

Løsninger

- Sikre kapitaltilgang til bedrifter i omstilling.
- Sikre kapitaltilgang ved industrialisering av nye produkter.
- Sørge for forutsigbare rammevilkår for norsk industri, blant annet ved å etablere et industrikraftregime for framtida.
- Økt satsning på innovasjons- og vekstsentre, blant annet inkubatorer og næringsklynger.

Maritime Næringer – Skipsfart

Norge er en av verdens fremste skipsfartsnasjoner. Skipsfarten spiller en nøkkelrolle i utviklingen av hele det maritime næringsmiljøet, som omfatter rederier, verft, utstyrsleverandører og en rekke servicebransjer som blant annet skipskonsulenter, skipsmegling, skipsfinansiering og sjøforsikring. I tillegg er viktige deler av andre norske næringer som offshore, fiskeri og spesialisert IKT også maritimt basert.

Løsninger

- Styrke maritim forskning og utdanning.
- Satse sterkere på maritim rekruttering og kompetanseheving hos eksisterende sjøfolk.
- Sikre kadetter lønnsbetingelser på lik linje med lærlinger.
- Miljødifferensiere skipsfartens avgifter og gebyrer.
- Sikre norske sjøfolks nettolønn eller refusjonsstøtte på linje med konkurrentland.
- Innføre verftsstøtte og garantiordninger for skipsverftene som i konkurrentland.
- Utvikle gode finansieringsordninger for maritime eksportprodukter.
- Satse mer på rekruttering av ungdom til skipsbyggingsindustrien, gjennom aktiv rekruttering i skolene, lærlingordningene og andre stimuleringsiltak.

5.4 Marine Næringer - Fiskeri/Havbruk

Senterungdommen vil sikre langsiktig nasjonal råderett og styring over våre marine ressurser og våre havområder. Gjennom lovverket skal fellesskapet sikres styring og kontroll over ressurser som fisken i havet, marine organismer og oppdrettede arter.

Senterungdommen mener at oppdrettsnæringen har store muligheter for økt verdiskaping og eksport, forutsatt at man beholder lokalt og nasjonalt eierskap, initiativet i forhold til markedsadgang, muligheten til oppdrett på nye arter og større grad av videreforedling.

Løsninger

- Fastsette totalkvoter for de ulike fiskeriene som er fornuftig i forhold til mål om en langsiktig høsting av ressursene. Havforskerne må videreutvikle samarbeidet med andre forskningsmiljøer, Kystvakten og fiskerne for innhenting av opplysninger knyttet til bestandsutvikling.
- Intensivere fiskeing av kongekrabbe.
- Sikre rekruttering og nødvendig flåtefornyelse for Kystfiskeflåten gjennom låne- og tilskuddsordninger i Innovasjon Norge.
- Tildel nye konsesjoner i oppdrettsnæringa.
- Øke satsingen på FoU for å øke miljøetsatsingen i havbruksnæringen
- Fjerne gebyret for nye konsesjoner for nyetablerere.
- Lovfeste krav om lokal tilknytning for eiere innen fiskeri og havbruk.
- Oppmuntre til investeringer gjennom skattesystemet som skal gi større grad av foredling og bearbeiding av norsk fisk i Norge.
- Avvikle årsgebyret for at fiskefartøy skal kunne stå i merkeregisteret.

5.5 Reiseliv

Senterungdommen vil legge til rette for mangfold, økt kunnskapsinnhold og bruk av lokale ressurser som utgangspunkt for reiselivssatsingen vår.

Løsninger

- Øke bevilgningene til markedsføring av Norge i utlandet.
- Opprette eget reiselivsfond
- Ha egen reiselivsminister
- Fjerne differensieringen av momssats mellom mat som inntas på serveringssteder og mat som selges som "take-away."
- For å bidra til å realisere potensial på 4- 5000 nye arbeidsplasser i reiselivsnæringen i Nord-Norge, bør det i samarbeide med private aktører etableres et AS Destinasjon Nord med betydelig statlig eierandel og investeringskapital.
- Som en naturlig del av videreutviklingen av norsk matkultur og mattradisjoner, etablere et regelverk som åpner for lokal produksjon og salg av alkoholholdig sider og fruktdrikker. Innføre lokale lister på Vinmonopolet.
- Økt fokus på stedsmerking av produkt.
- Innføre momsrefusjonsordning for småskala hytteutleie.
- Innføre økonomiske beiteordninger som hindrer gjengroing av naturen vår.

5.6 Landbruk

Senterungdommens mål er at en skal produsere ren og sikker mat, som er kortreis og miljøvennlig over hele landet. Norge har en topografi som gjør det nødvendig med en variert bruksstruktur. En må sikre at neste generasjon ønsker å investere i landbruket, i dag går dette for tregt.

Løsninger

- Gi landbruket bedre rammevilkår og en inntektsutvikling minst på lik linje med andre grupper i samfunnet målt i kroner. Inntektsgapet mellom bønder og andre yrkesgrupper må reduseres betraktelig.
- Stoppe nedbygginga av dyrka mark.
- Bedre avskrivingsregler de 10 første årene.
- Innføre Gardssparing opptil 35 år, med et betydelig høyere skattefradrag enn dagens BSU.
- Forenkle KSL-regelverket i landbruket.
- Knytte turisme og landbruk tettere sammen med fokus på bevaring av kulturlandskapet.
- Øke investeringsmidler til klimatiltak i landbruket.
- Øke støtten til nydyrking.
- Utvide studieretten til 4 år for elever som går på naturbruk, slik at man kan velge naturforvaltning for å få studiekompetanse og samtidig året som agronom.
- Ikke innføre kompetansekrav i landbruket.

6.0 Samferdsel

Mål

- Norge skal ha et effektivt, tilgjengelig og miljøvennlig transportnett.
- Etterslepet på transportnettverket skal fjernes.
- 50 % av alle innbyggere i byer over 50 000 innbyggere skal kjøre kollektivt
- Full mobildekning over hele fastlands-Norge innen 2013.

Virkelighetsbeskrivelse

Transport og kommunikasjonsbehovet har økt de siste årene og man er i Norge avhengig av godt utbygd og vedlikeholdt infrastruktur. Over flere år har vi hatt for lave bevilgninger, noe som har ført til et stort etterslep. Selv om vi har sett en forbedring de siste årene, der man i større grad satser på samferdsel, er det fortsatt et stort behov for satsing på sektoren.

Løsninger

Miljø

- Fremme salg av lavutslippsbiler som plugg - inn hybrid, hydrogen-, gass- og hybridbil.
- Være pådriver for oppbygging av infrastruktur for lading av plugg inn - hybrider.
- Jobbe for at det benyttes biodrivstoff generasjon to, og at generasjon 1 drivstoff fases ut.
- Stille krav om miljøvennlig drivstoff ved bruk av anbud på alle nivå.
- Legge forholdene til rette slik at omfanget av godstransport på bane kan dobles innen 2015.
- Elektrifisere jernbanenettet, i første omgang trafikkunge strekninger.

Investering og drift

- Jernbaneverket, Statens vegvesen og fylkene/regionene må som bane- og veieiere gis større handlefrihet til å løse sine oppgaver.
- At staten bør innføre et helt nytt finansieringssystem for samferdselsinvesteringer som går ut på at en statlig bank, eventuelt fond, gir billige og langsiktige lån til fylkene/regionene.
- Økt midler til vedlikehold.
- Legge til rette for regionale (fylkesnivå) beskatning av samferdselsprosjekt som alternativer til dagens bompenger.
- Etablere mobilmilliarden for å sørge for utbygging av mobildekning i resten av landet.
- Bygge ut bredbåndsnett til minst 6Mbit/s i hele landet.
- Gjeninnføre fraktutjamning på drivstoff

Trafikksikkerhet og universell utforming

- Intensivere arbeidet med trafikkikkerhet, blant annet gjennom holdningsskapende arbeid i skolene.
- Gi elever mulighet til kjøreopplæring som valgfag i den videregående skolen.
- Det skal være krav om universell utforming på alle nye utbyggingsprosjekter, samt utarbeide plan for oppgradering og opprustning av eksisterende infrastruktur slik at det blir tilgjengelig for alle. Dette gjelder også kjøretøy brukt i kollektivtransport.
- Tredoble utbyggingstakten av gang og sykkelvei i forhold til dagens nivå.
- Øke vedlikeholdet av gang- og sykkelstier.
- Beholde promillegrense på 0,2.
- De to første årene du har lappen godtas det færre prikkbelastning før du mister førerkortet. Dette gjelder uavhengig av alder når du tar lappen.
- Strengere prikkbelastning ved råkjøring.

Kollektiv

- Vi ønsker et rimelig ungdomskort i alle fylker, som gir rabatt på kollektivtransport.
- Starte byggingen av høyhastighetsbane mellom de største byene i Sør-Norge.
- Økt satsing på jernbane, den skal være en attraktiv, tidsmessig, miljøriktig og god transportløsning for personer og gods.
- Innføre køprising (rushtidsavgift) hvor det finnes et moderne kollektiv tilbud med tilstrekkelig kapasitet.
- Bygge ut innfartsparkering for privatbiler og sykler ved jernbanestasjoner og ved transportknutepunkt på veiene.
- Utvide ordningen "Heim for en 50-lapp"
- Prosjektere Nord-Norge banen innen 2018, samt utbedre standard for eksisterende jernbane.
- Videreføre og utvide ordningen med tilbringertjeneste i distriktene.

7.0 Klima, energi og miljø

Mål

- Dekke Norges energibehov på en måte som gir høyest mulig energiutnyttelse og minst mulig utslipp.
- Øke Norges produksjon av rein energi med minst 30 TWh innen 2015.
- Gjøre Norge klimanøytralt innen 2030.
- Norge skal være en ledende nasjon på miljøvennlig energiteknologi.
- Integre miljøpolitikk i alle deler av samfunnet, bærekraftig utvikling skal være det bærende prinsipp.
- Stanse tap av biologisk mangfold.

Virkelighetsbeskrivelse

Norge er en energistormakt med en årlig energiproduksjon på 3000 TWh, der bare en tiendedel går til innenlands energiforbruk. Det er viktig at energipolitikken er langsiktig for å skape trygghet for energiforsyninger, redusere klimagassutslipp og for å sikre framtidig næringsaktivitet. Vi står foran enorme utfordringer på miljørada i tida framover. Tapet av biologisk mangfold i verden går 100 til 1000 ganger fortere i dag enn det som er normalt. Forskere sier også at økt konsentrasjon av klimagasser i atmosfæren fører til global temperaturøkning, heving av havnivået og forverra levekår for den fattige delen av verden. Det er mer enn 90 % sannsynlig at mesteparten av temperaturøkningen skyldes menneskeskapte klimautslipp – til tross for dette har vi partier i Norge som ikke tror på dette.

Løsninger

- At oppfyllelse av Norges Kyoto-forpliktelser hovedsakelig må skje gjennom reduisering av egne utslipp
- Redusere oljeutvinningstakten og etablere petroleumsfrie soner utenfor Lofoten/Vesterålen og Mørkekysten.
- Avslutte prøveboringer på Goliatfeltet.
- Økt beredskap langs kysten
- Sikre nasjonalt og lokalt eierskap over vannkraftressursene.

- Modernisere og øke kapasiteten på dagens vannkraftverk så lenge dette ikke medfører nye store naturinngrep.
- Oppruste kraftlinjenettet.
- Innføre klima- og energiplaner i alle kommuner, og bygge opp energikompetanse så disse følges opp.
- Øke satsningen på ENØK.
- Satse tungt på energifrigjøring i bygg. Innen 2020 skal dette tilsvare en produksjon på 15 TWH.
- Ha en offentlig finansiert reklamekampanje for nyenergi/enøk annethvert år, dette for å fremme gode holdninger og kunnskap rundt temaene.
- Innføre et system med grønne sertifikater.
- Satse offensivt på utdanning og forskning innenfor miljø- og energiteknologi, blant annet på vindmøller til havs og bølgekraft.
- I påvente av framtidens teknologi, bygge ut vindenergi til lands i dag.
- Øke satsningen på fjernvarme produsert av biomasse.
- Legge til rette for søppelforbrenning og kildesortering i hele landet.
- Opprette et strengere regime for å holde kontroll med hvilke kjemiske stoffer som brukes i forskjellige produkter.
- Sikre dyrka og dyrkbar jord som en grunnleggende ressurs for å sikre matforsyning på kort og lang sikt ved å styrke jordvernet.
- Få i stand ordninger for å bevare biologisk rike kulturlandskap, spesielt i utmark der dagens ordninger er svake.
- Endre dagens fokus på vern gjennom freding til fokus på ett allsidig vern, der en både bruker frivillig freding, lokalt vern og forvaltning og bærekraftig bruk av områder som virkemidler.
- Gi grunneiere erstatning for vern, både fast og midlertidig. Erstatning ved etablering av faste verneområder skal i den grad aktuelle statlige eiendommer er tilgjengelige skje ved makeskifte.
- At det skal bli åpnet for lisensjakt på bjørn og andre rovdyr der bestanden er blitt høy i et bestemt geografisk område.
- Ta initiativ til å opprette et felles nordisk regime for forvaltning av rovdyr.
- Aktiv bruk av kunnskap innenfor bioteknologi for å legge til rette for et mer miljøvennlig landbruk.
- Mer fokus på klimaproblematikken og løsninger inn i skolen (læreplaner, fag, lærebøker og kursing av lærere)

8.0 Kommunal og regional

Mål

- Virile og levedyktige kommuner over hele landet som kan gi innbyggerne gode tjenestetilbud.
- Økt valgdeltagelse som sikrer et sterkt lokaldemokrati
- En sterk 3-nivåmodell som sikrer makt nærmest mulig innbyggerne.

Virkelighetsbeskrivelse

Mange norske kommuner har de siste årene hatt nedgang i sine inntekter og mange av distriktskommunene har opplevd nedgang i folketallet. Dette har medført et press på de kommunale tjenestene, og ungdom har i stor grad blitt skadelidende. I samme periode har kommunene blitt pålagt reformer som staten ikke har fullfinansiert. Kommunene har de siste årene blitt tilført mangfoldige milliarder kroner, men økte utgifter har spist opp mye av løftet, og mange kommuner har måttet kutte i tjenestetilbudet. Dette går utover ikke-lovpålagte oppgaver, som for eksempel ungdomstilbud og næringsutvikling.

Løsninger

- At kommunene skal få økonomiske rammer som setter de i stand til å gi alle innbyggere et godt tjenestetilbud, uansett hvor man bor.
- Bedre inntektsfordelingen mellom kommune.
- Kommunesammenslåing skal være frivillig.

- Fylkesmannen skal kun fungere som kontrollorgan, og øvrige oppgaver overføres til regionalt/lokalt folkevalgt nivå.
- Desentralisering av makt fra staten til det lokale- og regionale nivået.
- De kommunale maksimalskattørene for personlige skatteyttere økes til 15 %, og de fylkeskommunale til 3 %. Avskaffe eiendomsskatten, under forutsetning av at det innføres et lokalt skatteøre beregnet etter inntektsskatten.
- Innføre en statlig rentefri låneordning for opprustning/bygging av kommunale bygninger. Det skal ikke legges føringer på hva som kan bygges.
- NAV-reformen må gjennomføres i tråd med intensjonene om en helhetlig og målrettet oppfølging av alle brukere.
- Flytte ut statlige arbeidsplasser fra Oslo og ut til andre deler av landet.
- Gjøre det lettere å avgi stemme ved folkeavstemming og valg ved å åpne for elektronisk stemmegivning og studenter/elever skal kunne stemme ved sitt studiested.
- Innføre ungdomsråd eller lignende i alle kommuner og fylker.
- Fjerne lovfesting av eldreråd.
- Ved spørsmål om kommunesammenslåing skal det gjennomføres rådgivende folkesavstemning

9.0 Helse

Mål

- Bedre samarbeid mellom primær- og spesialisthelsetjenesten.
- En helhetlig satsning på psykiatrihelsetjenesten.
- En fullverdig kommunehelsetjeneste – der du bor.
- En styrket og mer synlig skolehelsetjeneste.
- Et forsvarlig tannhelsetilbud til alle.

Virkelighetsbeskrivelse

Utfordringene i dagens helsevesen er svært sammensatte. Flere behandles enn noen gang før. Ny teknologi og nye medisiner gir mer effektiv behandling, men øker også forventningene til helsevesenet. Foretaksmodellen har ført til svakere politisk styring av sykehusene, med sterk sentralisering og en bedriftsøkonomisk tenkemåte som konsekvens av dette.

Norge bruker store ressurser på behandling og akutt innsats i helsevesenet. Det er avgjørende å vri ressursene over på økt innsats på forebygging og rehabilitering. Rus- og psykiatrifeltet må løftes spesielt. Dette vil spare samfunnet for store kostnader.

Løsninger

- Støtte opp om samhandlingsreformen for helsetjenester, der mer samarbeid mellom sykehus og kommuner er en viktig del av løsningen for mange av utfordringene i helse-Norge.
- Øke spesialiseringa av de ulike høyspesialiserte tjenestene for å sikre en behandlingsfrekvens som opprettholder kvaliteten.
- Ha en gjennomgang av akutt og fødetilbudet på de ulike sykehusene, og se den fremtidige organiseringen i sammenheng med geografi, reiseavstand, ambulanse-beredskap og førstelinjetjeneste. Det må stilles krav til hva som er akseptabel avstand/reisetid til nærmeste sykehus, sett i sammenheng med lokal lege- og ambulanseberedskap.
- Føre sykehusene tilbake til et regionalt folkevalgt organ og styrke distriktsykehusene.
- Innføre forsterka sykehjem.
- Styrke ambulansetjenesten som første ledd i den akuttmedisinske kjeden. Plassering av ambulansestasjoner må sikre at alle som skal betjenes kan få hjelp innenfor forsvarlig responstid
- Fornye og styrke forebyggende arbeid mot rusmisbruk. Styrket omsorg for de som har rusproblemer, rehabiliteringen må ha et langsiktig perspektiv.
- Styrke samarbeidet mellom barne- og ungdoms- og voksenpsykiatrien, med en enklere overgang. Vi vil også styrke samarbeidet mellom skolen og psykiatrien.
- En egen stortingsmelding om skolehelsetjenesten for å sikre en godt organisert skolehelsetjeneste.
- Styrke rehabiliteringstilbudet innen både spesialisthelsetjenesten og

- kommunehelsetjenesten
- Bedre ordningen med omsorgslønn for alle som tar ansvar for syke familiemedlemmer. Omsorgslønnen bør økes til 4G.
- Frivillig sektor og organisasjonene gis en sterkere rolle i gjennomføringen av folkehelseiltak.
- Kreve vandelsattest i helseyrker.
- Innføre HPV-vaksine (vaksine mot livmorhalskreft) som en del av vaksineprogrammet.
- Videreføre dagens abortlovgivning
- Kapasiteten i barne- og ungdomspsykiatrien må få et vesentlig løft. Kunnskapen om ungdom og deres helseproblemer må økes på alle nivåer i helsevesenet.

9.1 Tannhelse

Virkelighetsbeskrivelse

Tannhelse og tannbehandling ble før sett på som et håndverk, men har i mer moderne tid gått over til å tilfeller av medisinsk nødvendighet. Tannhelsen til den norske befolkning er stort sett god, men allikevel har flere og flere behov for større eller mindre inngrep hos tannlege. Dette vil blant annet føre til stor pågang etter tannhelsepersonale, da spesielt ute i distriktene. I tillegg vil dette for noen mennesker medbringe høye utgifter som i forskjellige livssituasjoner kan være vanskelig å håndtere. Det er derfor viktig at disse blir "oppdaget" i systemet slik at de kan få økonomisk støtte. For noen vil disse utgiftene bli så store at de heller vil la være å gå til tannlege eller tannpleier, noe som over lengre sikt kan føre til større komplikasjoner og utgifter. En ønsker ikke å legge tannhelsetjenester inn under folketrygda men vil senke terskelen for offentlig støtte ved nødvendig behandling. Man ser at forebygging er viktig og at et omfattende informasjonsarbeid kunne være et viktig hjelpemiddel i ledd av dette.

Løsninger

- Senke terskelen for offentlig støtte og innføre offentlig finansierte tannhelsetjenester for personer i rusmiddelomsorgen, innsatte i fengsel og personer med spesielle behov.
- Innføre studentrabatt hos alle tannleger og gratis tannlege fram til fylte 20 år.
- Innføre en større informasjonskampanje rundt god tannhelse i grunnskolen hvor et tett samarbeid mellom den lokale tannhelsetjenesten og skolen er elementært.
- Trekke tannlegen mer aktivt med i opplæringen i barnehage og grunnskole, for å forebygge tannproblemer.

10.0 Kultur

Mål

- Et reelt kulturtilbud i alle kommuner
- Kraftig oppvurdering av innsatsen til frivillige lag, organisasjoner og enkeltmennesker.
- God balanse mellom kulturformene

Virkelighetsbeskrivelse

Frivillighet er en bærebjelke for aktive by – og bygdemiljø i Norge. Den mangfoldige aktiviteten innenfor idrett, kultur og annen frivillig aktivitet som utøves hver eneste dag i nærmiljøene våre, er en av de største utviklingsmotorene vi har. Kultur handler om identitet og tilhørighet og spiller en viktig rolle i personlig utvikling og selvstendighet.

Løsninger

- Bruk av anlegg (haller og utendørsarenaer) til barne- og ungdomsaktivitet skal være gratis.
- Kor, korps, og andre lokale krefter må få økonomisk mulighet til å engasjere profesjonelle aktører i samarbeidsprosjekter
- Staten skal garantere forutsigbare og gode økonomiske rammebetingelser til frivillig sektor.
- Styrke samarbeidet mellom frivillige organisasjoner i Norge og utlandet
- Øke festivalstøtten, spesielt til festivaler med ungdomsfokus.
- Stille gratis politivakthold til rådighet ved arrangementer som skal gi inntekt til frivillig arbeid blant barn og unge, og til frivillig kulturarbeid

- Språklig likestilling skal følges opp i skolene og i offentlig administrasjon og offentlig eide virksomheter
- Det skal være skattefritak på gaver som gis til frivillige lag og organisasjoner
- Det skal være momsfrifakt for investeringer i regi av frivillige lag og organisasjoner.
- Oppfordre kommunene til å utarbeide årlige frivillighetsregnskap, for å vise den store innsats lag og foreninger gjør i fellesskap.
- Ved bygging av anlegg ved bruk av spillemidler skal noen av spillemidlene kunne settes av å fond som skal dekke drift og vedlikehold i anleggets levetid.
- Øke bevilgningen til Frifond.
- Innføre en støtteordning for etablering av digitale kinoer også på mindre steder der kinotilbudet ellers ville forsvinne.
- Bibliotek i butikk" må innføres der det er lang vei til bibliotek.

11.0 Justis

Mål

- Et samfunn der en av de viktigste bærebjelkene er respekt for andre menneskers liv, helse, velferd og eiendom.
- Strengere straffer på alvorlige forbrytelser.
- Alle mennesker skal ha innsikt i og forståelse for samfunnets normer og lover.

Virkelighetsbeskrivelse

Debatten om strengere straffer dukker stadig opp i samfunnet, og det må tas på alvor når befolkningen ikke er fornøyd. Samtidig er rehabilitering vel så viktig som strengere straffer. Videre ser vi et problem med at unge opplever at det stedet de finner tilhørighet og anerkjennelse er i kriminelle gjenger, og ikke i resten av samfunnet.

Løsninger

- Tilføre Politiet ressurser øremerket til formalisert samarbeid med skolen.
- Innsatsteam bestående av hjem, politi, skole rundt ungdom som er i ferd med å starte en kriminell løpebane.
- Krav om politiråd i alle kommuner
- Videreføre og styrke bruken av konfliktråd for førstegangskriminelle og gjengangere under 18 år.
- Lovbrytere skal betale erstatning for hærverk og andre straffbare handlinger ved å utføre arbeid som kompensasjon eller ved å betale erstatning til fornærmede part.
- Barnevernet skal ha sikkerhetsinstitusjoner som kan ivareta de mindreårige som har for belastende saker til at de kan håndteres av ordinære barnevernstiltak
- Opprettholde en desentralisert politistruktur som sikrer nærvær av politi i hele landet
- Gi alle innsatte tilbud om utdanning og/eller arbeidserfaring i fengsel ut fra sine forutsetninger.
- Rusdømte dømmes til behandling fremfor fengsel, eller en kombinasjon der det er hensiktsmessig.
- Gjeninnføre forbud mot tigging.
- Intensivere kampen mot barneporno.
- Opprette flere studieplasser ved politihøgskolene.
- Innføre risikotillegg for ansatte i politiet.

12.0 Innvandring og integrering

Mål

- Rammen for innvandringspolitikken skal være vedtatte prinsipper for økonomisk og sosial utvikling, behov for arbeidskraft og ønske om kultur- og kunnskapsmangfold.
- Det skal ikke være sosial dumping i Norge.
- Gjennom integrering skal alle ha muligheter til arbeid og deltagelse i det norske samfunnet.

Virkelighetsbeskrivelse

Innvandrerbefolkningen er en mangfoldig gruppe som blant annet består av arbeidsinnvandrere, flyktninger og asylanter, og utgjør 9,7 % av befolkningen i landet. Vi er avhengig av arbeidsinnvandring i Norge for å dekke arbeidsmarkedets behov.

Å søke asyl er en rett mennesker har i forhold til internasjonale konvensjoner. Integreringsloven er den loven som styrer integreringen i Norge.

Løsninger

- Opprettholde innvandrereguleringa fra 1975
- Øke antall overføringsflytninger fra 1200 til 2000 i året
- Redusere behandlingstida for asylsøkere til 3 måneder, såfremt dette er forsvarlig.
- Sikre UDI ressurser til at asylanter får individuell behandling, så raskt som en greier å verifisere opplysninger om asylanten og dens bakgrunn
- Gi midlertidig arbeidstillatelse til asylanter under behandlingen av søknaden.
- Kommunen skal få dekket de reelle kostnadene ved å ta imot flyktninger og asylsøkere.
- Retten til familiegjenforening skal ikke utvides.
- Arbeidsinnvandrere som kommer til Norge skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår.
- Barn av arbeidsinnvandrere må få rett til både norsk- og morsmålsundervisning i skolen på lik linje med flyktninger og asylsøkere.
- Flere skal få mulighet til å gjennomgå introduksjonsprogrammet, tilfredsstillende språk- og samfunnsforståelse skal vises gjennom en skriftlig og muntlig prøve.
- Det utvikles et nordisk samarbeid for å godkjenne utdanninger fra andre land raskere.
- Det innføres moderat kvotering (ved ellers like kvalifikasjoner) av søkerer med ikke - vestlig innvandrerbakgrunn i offentlig sektor.
- Det må settes strengere krav til private aktører som driver asylmottak.
- De private aktørene må samarbeide tett med kommunene om for eksempel lokalisering av mottaket

12.1 Likestilling

Mål

- Norge skal bli verdens mest likestilte samfunn, i henhold til kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, seksuell orientering og alder.
- Universell utforming slik at alle kan ta del i det offentlige rom.

Virkelighetsbeskrivelse

Norge er et av verdens mest likestilte land og scorer høyt på rankingene i den sammenheng, men samtidig har vi et meget kjønnssegregert arbeidsmarked hvor kvinner velger omsorg og undervisning, mens menn velger teknikk og naturvitenskap. Vi har en rekke lover som gir ulike grupper rettigheter i samfunnet, men vi ser at disse lovene og rettighetene ikke alltid fungerer i praksis.

Løsninger

- Senterungdommen ser på kvotering som en tidsavgrenset onde for å endre holdninger på noen områder i samfunnet
- Gå inn for en tredeling av fødselspermisjonen. Beholde mors og fars frihet til selv å fordele felleskvota av fødselspermisjonen.
- Videreføre og styrke kontaktstøtteordningen, men når vi har oppnådd full barnehagedekning skal den kun gjelde foreldre som selv er hjemme med barna.
- Tilby gratis kjernetid i barnehager for barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i alderen 3-5 år hvor mor er hjemmeværende.
- Øke støtten til frivillige lag- og organisasjoner som jobber med holdningskapende arbeid for å fremme likestilling.
- Universell utforming skal være en selvfølge på nybygg. Det bør lages en langsiktig plan for å gjennomføre universell utforming på eksisterende bygningsmasse.
- Likestille heltidsstudenter med militærtjeneste med tanke på opptjening av rett til foreldrepenger.
- La fedrekvoten gjøres uavhengig av mors opptjening av rett til foreldrepenger.

13.0 Internasjonalt perspektiv

Mål

- En verden med selvstendige stater som samarbeider gjennom FN.
- Holde Norge utenfor EU, og styrke det nordiske samarbeidet.
- Bekjempelse av fattigdom og jobbe for en tryggere verden.

Virkelighetsbeskrivelse

Norge er en aktiv stat i verden, og har handel med ikke bare EU, men også land som er i ferd med å komme opp på et annet utviklingsnivå enn de har vært tidligere. Vi bruker mye penger på bistand, og retter den inn på en god måte for å bygge andre nasjoner. Norge står på for å beholde toll- og kvotesystemet vårt i WTO-forhandlingene fordi det er naturlig at mat produseres i Norge.

Løsninger

- Arbeide for et styrket FN.
- Nei til EU
- Avslutte EØS-avtalen og erstatte denne med en ikke-dynamisk handelsavtale
- Fjerne ordningen med at noen land har faste plasser i FNs sikkerhetsråd.
- Norge skal arbeide for at FNs tusenårs mål skal innfris innen 2015, og at det utarbeides nye etter dette.
- Endre retningslinjene til IMF og Verdensbanken til å ha større fokus på bærekraft, miljø og solidaritet framfor privatisering og profitt.
- Det skal kreves sluttbrukererklæring for våpen og ammunisjon produsert i Norge.
- Norge skal fortsatt ha en aktiv rolle internasjonalt gjennom fredsmekling og diplomati
- Bidra til en levende verdenshandel, uten frihandel. Alle land skal ha mulighet for å sette inn tiltak som beskytter egen industri og produksjon
- Utvikle internasjonale retningslinjer for å sikre miljøvennlig og rettferdig handel gjennom FN.
- Fisk skal klassifiseres som matvare i WTO-forhandlingene. Norge har en uheldig dobbelrolle hvor en ønsker restriksjoner på landbruk og åpenhet på fisk.
- Norge skal være medlem av NATO
- Prioritere fredsbevarende operasjoner foran fredsopprettende
- Norske styrker skal kun delta i operasjoner med et klart FN-mandat, med mindre det er snakk om en artikkel 5-situasjon i NATO.
- Si nei til at verdenssamfunnet prioriterer biodiesel for SUV-eiernes gode samvittighet framfor mat til verdens fattige
- Øke Norges bistandsbudsjett til 1,5 % av BNP. Nødhjelp gitt ved for eksempel natur eller sultkatastrofer skal komme i tillegg av dette. Samtidig må kontrollen med hva norske bistandspenger brukes til bedres.

13.1 Forsvar og sikkerhet

Mål

- Et forsvar bygd på den allmenne verneplikten
- Synlig forsvar som gir Norge en aktiv suverenitetshevdelse og som sikrer våre ressurser både på land og på sjøen.

Virkelighetsbeskrivelse

Det norske forsvaret har etter den kalde krigens slutt endret fokus fra et forsvar av norsk territorium til å bli mer dreid mot innsatstyrker som kan settes inn over hele verden. Etter 11. september 2001 er den største sikkerhetsrisikoen terrorisme, og Norsk sikkerhetspolitikk har fått helt andre utfordringer enn tidligere. Samtidig med dette har forsvaret blitt satt ovenfor en rekke nedskjæringer på sine budsjetter. Dette har gjort at forsvaret har satset mer på de skarpe utenriksoppdragene og har etter vår mening kuttet ned på å forsvare våre egne interesser her hjemme.

Løsninger

- Sikre at Forsvaret blir tillagt tilstrekkelige økonomiske rammer og at pålagte oppgaver samsvarer med disse.

- Den allmenne verneplikten skal gjelde både for gutter og jenter, og flere skal inn til førstegangstjeneste.
- Styrke kystvakten og forsvarets tilstedeværelse i nordområdene.
- Ha en spredt basestruktur over hele landet, for å sikre tilstedeværelse og folkelig forankring.
- Sikre norsk matproduksjon som sikkerhetstiltak
- Styrke heimevernet, for å kunne bidra i naturkatastrofer og kriser over hele landet.
- Styrke samordningen mellom sivil og militær kriseberedskap.
- Forsvaret skal, der det er mulig, ha universell utforming slik at det åpnes for funksjonshemmede.
- Sikre at førstegangstjenesten oppleves som givende og relevant, samt at de vernepliktiges økonomiske godtgjørelser bedres, spesielt dimisjonsgodtgjørelsen.
- De som er og som har vært på utenlandstjeneste gjennom Forsvaret skal få god oppfølging og sterkere støtte når de kommer tilbake fra tjenesten
- Gjennomføre en mulighetsstudie som vurderer det å innføre en ikke-militær tjeneste for alle som ikke gjennomfører ordinær førstegangstjeneste
- Sikre at befalskorpset får forutsigbare arbeidsforhold og utdanningsløp, slik at Forsvaret sikrer tilstrekkelig rekruttering og beholder kritisk kompetanse.